

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

SO ./ riksåklagaren ang. försök till mord

(Svea hovrätts dom den 27 januari 2026 i mål B 16509-25)

Riksåklagaren har förelagts att skyndsamt svara skriftligen på överklagandet.

Svaret ska främst avse frågan om hur den omständigheten att R.Y:s rättigheter har kränkts påverkar bedömningen av åtalet mot S.O.

Jag vill anföra följande

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom. Jag avstyrker prövningstillstånd.

Bakgrund

SO har mot sitt nekande dömts för försök till mord. Påföljden har bestämts till fängelse i sexton år.

Överklagandet till Högsta domstolen

SO yrkar att han ska frikännas från ansvar för försök till mord.

Han menar att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen klargör vad som avses med *den avgörande bevisningen* vid bedömningen av om rätten till en rättvis rättegång har kränkts.

Grunderna för min inställning

Den fria bevisprövningen

I svensk rätt gäller fri bevisprövning. Rätten ska avgöra vad som är bevisat i målet efter en samvetsgrann prövning av allt som har förekommit (35 kap. 1 § rättegångsbalken).

Parterna är i princip fria att lägga fram vilken bevisning som helst, dvs. i stort sett alla bevismedel är tillåtna (principen om fri bevisföring). Vissa undantag

finns reglerade i lag. Även om bevisning har kommits åt i strid mot gällande regler eller bevisets ursprung är oklart gäller som huvudregel att den ändå kan läggas fram av en part (se bl.a. "Laboratorieassistentens blodprovstagning" NJA 1986 s. 489, "Överskottsinformation" NJA 2003 s. 323 och "Bevisprovokationen" NJA 2011 s. 638 p. 18).

Domstolen är vidare fri att avgöra vilket bevisvärde ett visst bevis har för utgången i målet (principen om fri bevisvärdering). Friheten vid bevisvärderingen innebär inte att rätten får grunda sin värdering på en subjektiv uppfattning utan bedömningen måste vara objektivt grundad och stödjas av skäl som kan godtas av andra förståndiga personer (se NJA II 1943 s. 445).

Rätten får avvisa bevisning i vissa angivna fall, nämligen om den omständighet som en part vill bevisa är utan betydelse i målet (1), om beviset inte behövs (2), om beviset uppenbart skulle bli utan verkan (3), om bevisningen med avsevärt mindre besvär eller kostnad kan föras på annat sätt (4) eller om beviset trots rimliga ansträngningar inte kan tas upp och avgörandet inte bör fördröjas ytterligare (5). (35 kap. 7 § rättegångsbalken.)

Med att beviset uppenbarligen skulle bli utan verkan (punkten 3) avses att beviset inte ska kunna förändra det totala bevisvärdet rörande ett visst bevisstema så att tillräcklig bevisning uppnås eller inte längre anses föreligga, och att detta ska vara uppenbart. För att ett bevis ska kunna avvisas med stöd av bestämmelsen måste det helt kunna fränkännas värde. I allmänhet får det anses vara mycket svårt att i förväg uttala sig om resultatet av viss bevisning. (Se "Karaktärsbevisningen" NJA 2007 s. 547, "De tio vittnena" NJA 2010 s. 151 och Högsta domstolens beslut "Kroppskamerainspelningen" NJA 2021 s. 286).

Rätten till en rättvis rättegång enligt Europakonventionen

Grundläggande bestämmelser om rätten till en rättvis rättegång finns i 2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen, artiklarna 47 och 48 i Europeiska unionens stadga och artikel 6.1 i Europakonventionen.

Europadomstolen har i ett flertal avgöranden konstaterat att frågan om tillåtligheten av viss bevisning i första hand är en fråga för den nationella rättsordningen och att det kan vara tillåtet att åberopa även sådan utredning som skaffats fram på ett sätt som inte är förenligt med Europakonventionen, så länge det inte är fråga om utredning som har skaffats fram i strid med förbudet mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling i artikel 3. (Se bl.a. Khan mot Storbritannien, Schenk mot Schweiz, Jalloh mot Tyskland samt P.G och J.H. mot Storbritannien.)

Något krav enligt Europakonventionen på att bevisning som tillkommit i strid med någon av de rättigheter som anges i artikel 6 Europakonventionen ska avvisas finns alltså inte. Europadomstolens prövning har istället varit inriktad

enbart på frågan om hanteringen av brottmålet som helhet har inneburit att den tilltalades rätt till en rättvis rättegång har uppfyllts.

Högsta domstolen har klargjort att det inom ramen för svensk rättstillämpning undantagsvis kan finnas anledning att överväga om bevisning som kommit till i strid med ett absolut förbud som det i artikel 3 Europakonventionen (förbudet mot tortyr) överhuvudtaget ska få läggas till grund för en fällande brottmålsdom. Ett liknande synsätt kan enligt Högsta domstolen dock inte anses påkallat när bevis har skaffats fram genom otillbörliga åtgärder av mindre allvarligt slag även om det skulle innebära att artikel 6 har kränkts. (NJA 2011 s. 638.)

Exempelvis har Europadomstolen i flera avgöranden som gällt förhörsuppgifter som tillkommit utan beaktande av den brottsanklagades rätt till s.k. motförhör enligt artikel 6.3 (d) i Europakonventionen lagt vikt vid om det funnits annan bevisning mot den tilltalade eller om det ändå funnits ett starkt processuellt skydd för den tilltalade. Om så varit fallet, har det faktum att förhörsuppgifterna lagts till grund för en fällande dom trots bristerna i förhållande till artikel 6 inte ansetts utgöra en kränkning av rätten till en rättvis rättegång. (Se Hans Danelius, Mänskliga rättigheter i europeisk praxis. En kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, sjätte upplagan 2023 s. 343 f.)

Min bedömning

Som framgår enligt den praxis som jag redovisat ovan är frågan om vilken bevisning som får läggas fram i en rättegång en angelägenhet för den nationella rättsordningen. Att en nationell domstol tillåter återopande av viss bevisning som har skaffats fram på ett sätt som inte är förenligt med konventionen innebär därför inte nödvändigtvis en kränkning av rätten till en rättvis rättegång. Det avgörande i en sådan situation är om och hur detta vid en helhetsbedömning påverkar rättegångens legitimitet. Det får alltså i ljuset av omständigheterna bedömas om rättegången ändå kan anses rättvis för den tilltalade. En omständighet av betydelse är om det också funnits annan bevisning mot den tilltalade. Dennes möjligheter att under rättegången försvara sig mot den olovligt åtkomna bevisningen kan också medföra att rättegången som en helhet framstår som förenlig med kraven i artikel 6:1.

Högsta domstolen har i NJA 2011 s. 638 (p. 19) förklarat att det måste vara möjligt att döma någon huvudsakligen på grundval av en (i det fallet) framprovocerad bevisning om brottmålsdomstolen med särskilt hänsynstagande till det sätt som bevisningen skaffats fram finner att den är tillräcklig och om rättegången som helhet kan ses som rättvis mot den tilltalade.

Hovrätten, som i likhet med tingsrätten har funnit det bevisat att SO gjort sig skyldig till försök till mord, har i sina domskäl antecknat bland annat följande (domen s. 4 f.).

Inledande bedömningar

Tingsrätten har, med utgångspunkt i vad som framgått av utredningen i målet, redogjort för vad tingsrätten inledningsvis anser vara utrett vid sin bevisvärdering. Hovrätten instämmer i tingsrättens inledande bedömningar avseende händelseförloppet, vilka fynd som gjorts på brottsplatsen och hur de i målet aktuella kontona på sociala medier (Snapchat och Signal) kan kopplas till SO, NH, NM och RY under den i målet aktuella tiden. Hovrätten delar även tingsrättens bedömning att det tydligt framgår att kommunikationen mellan de tilltalade på sociala medier i anslutning till tiden för brottet avsåg planering av den aktuella gärningen.

Beträffande den åtalade händelsens koppling till konflikten mellan de kriminella nätverken Dödspatrullen och Shottaz anser hovrätten att det genom ESs uppgifter är visat att MK och SO kan knytas till respektive nätverk. Den omständigheten att SOs koppling till Dödspatrullen inte synes finnas dokumenterad i alla delar föranleder ingen annan bedömning. Hovrätten finner även, i likhet med tingsrätten att det av utredningen framgår att skjutningen varit ett led i konflikten.

Försök till mord -SO

Tingsrätten har utförligt redogjort för den utredning som har lagts fram och hur tingsrätten har värderat denna. Hovrätten delar i huvudsak tingsrättens bedömning om vad som är utrett. Beträffande hur RYs uppgifter ska värderas gör hovrätten följande bedömning. Tingsrätten har i sin dom, som RY inte har överklagat, kommit fram till att hennes rätt till en rättvis rättegång har kränkts. Det innebär inte att det går att dra slutsatsen att den bevisning som hennes uppgifter utgör i målet och som tillkommit i strid med rätten till en rättvis rättegång helt ska fränkännas bevisvärde. Hennes uppgifter ska bedömas inom ramen för den fria bevisprövningen genom att en helhetsbedömning av all åberopad bevisning i målet görs. Detta gäller även vid bedömningen av SOs skuld (jfr Europadomstolens avgöranden i målen Cwik mot Polen och El Haski mot Belgien). Med anledning av att RY vid brottstillfället var 16 år och medtilltalad i målet samt att hennes rättigheter avseende en rättvis rättegång har kränkts ska dock hennes uppgifter värderas med stor försiktighet. Vid en helhetsbedömning av utredningen i målet anser hovrätten att både de uppgifter RY lämnade till SOS Alarm i direkt anslutning till händelsen och de uppgifter hon lämnade sedan hon delgivits brottsmisstanke får mycket starkt stöd av den övriga bevisningen. Hovrätten delar således tingsrättens bedömning om vad som är utrett avseende SOs agerande och ansluter sig till tingsrättens slutsats att det är styrkt att SO med avsikt uppsåt har försökt döda MK.

Invändningen om att det finns andra personer som kan tänkas vara gärningsmän är allmänt hållen och framstår sedd i ljuset av utredningen i målet som mycket osannolik. Invändningen föranleder därför mot bakgrund av den starka bevisning som finns till stöd för åtalet mot SO ingen annan

bedömning. SO ska därmed dömas för försök till mord. Tingsrättens dom ska inte ändras i denna del.

Jag instämmer i hovrättens bevisvärdering och kan lika med hovrätten konstatera att det av Europadomstolens praxis¹ framgår att den omständigheten att en rättighetskränkning skett mot en medmisstänkt eller medtilltalad har betydelse vid bedömningen av den bevisning som på så sätt kommit fram även när bevisningen åberopas mot den som kränkningen inte riktat sig mot (se exempelvis Erkapic v. Croatia, 25 april 2013, no. 51198/08).

Jag instämmer även i hovrättens påföljdsbestämning och anser att hovrättens dom ska stå fast.

Prövningstillstånd

Av 54 kap. 10 § rättegångsbalken följer att prövningstillstånd får meddelas endast om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens) eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag (extraordinär dispens).

För prejudikatdispens krävs att ett avgörande av Högsta domstolen får generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar.

Som jag redogjort för ovan är de frågor som detta mål aktualiserar redan prövade av Högsta domstolen och Europadomstolen. Hovrätten har i detta mål också bedömt bevisningen helt i enlighet med praxis. Jag kan därför inte se att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar här aktuellt överklagande.

Jag avstyrker prövningstillstånd.

Bevisning

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift och med mina synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall prövningstillstånd meddelas.

Katarina Johansson Welin

My Hedström

---

¹ Se s. 47 f. i guide om artikel 6 som är publicerad på Europadomstolens hemsida, https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_6_criminal_eng

Kopia till

Utvecklingscentrum

City åklagarkammare i Stockholm (AM-90475-25)

Kammaråklagaren Daniel Suneson